

Jaarverslag 2012

Documentatiecentrum
Nederlandse Politieke Partijen

rijksuniversiteit
groningen

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Het DNPP: documentatie-, onderzoeks- en kenniscentrum	4
Organisatiestructuur	5
Personeel	6
Collecties	7
Onderzoek	10
Valorisatie	14
Nationale en internationale congressen en workshops	16
Samenwerking	17
Onderwijs	18

Bijlagen

1 Publicaties	19
2 Lezingen, gastcolleges en debatbijdragen	21

Foto omslag: 'Populisten in de polder', uitgeverij Boom Amsterdam

Voorwoord

Het jaar 2012 was voor het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) zeker geen rustig jaar. Op 23 april kwam het minderheidskabinet-Rutte ten val en op 12 september werden er vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer gehouden. Daarna volgde de kabinetsformatie, die leidde tot het tweede kabinet-Rutte, dat op 5 november aantrad. De wetenschappelijke medewerkers van het DNPP werden naar aanleiding van de crisis, verkiezingen, formatie en de nieuwe coalitie regelmatig door de media gevraagd om commentaar te geven.

Verder verscheen eind april in de reeks over de Nederlandse politieke partijen van het DNPP en Uitgeverij Boom een monografie over populistische partijen in Nederland, geschreven door Paul Lucardie en Gerrit Voerman. Laatstgenoemde hield bovendien vlak na de Tweede Kamerverkiezingen, op 18 september, zijn oratie, nadat hij een jaar eerder was benoemd tot hoogleraar Ontwikkeling en functioneren van het Nederlandse en Europese partijstelsel.

Op het DNPP werd in 2012 ook hard gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe website en zoekmachine (gefinancierd met een subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap). De wetenschappelijke medewerkers waren betrokken bij enkele projecten die werden gesubsidieerd door het Montesquieu Instituut en de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO).

Oratie Gerrit Voerman, 18 september 2012 (foto: Kees van de Veen)

Het DNPP: documentatie-, onderzoeks- en kenniscentrum

Missie

De politiek kan diep in de maatschappij ingrijpen. In het proces van representatie en politieke wilsvorming spelen politieke partijen een cruciale rol, als intermediair tussen samenleving en staat. Het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen (DNPP) bestudeert het functioneren van de politieke partijen en hun evolutie vanaf de komst van de eerste partij tegen het einde van de negentiende eeuw tot heden. De door het DNPP beheerde documentatiecollecties en archieven faciliteren dit onderzoek en ook dat van andere onderzoekers.

Het DNPP is in 1973 opgericht met als doel 'het verschaffen van een systematische en algemeen toegankelijke documentatie van de... ontwikkelingen van de Nederlandse politieke partijen'. Het accent ligt hierbij op hun activiteiten buiten het parlement, aangezien de werkzaamheden van de fracties van de partijen in de Eerste en Tweede Kamer al toegankelijk gemaakt worden door het Parlementair Documentatiecentrum (PDC) van de Universiteit Leiden.¹ Naast deze collectievormende taak heeft het DNPP zich sinds zijn oprichting ook meer en meer toegelegd op het wetenschappelijk onderzoek naar het functioneren van de Nederlandse politieke partijen en de valorisatie van de uitkomsten van dit onderzoek. Deze uitbreiding van de taakstelling van het DNPP werd in 2010 door het College van Bestuur van de RUG formeel gefiatteerd, waarbij het aangaf de ontwikkeling van het DNPP tot een kenniscentrum betreffende de Nederlandse politiek te willen ondersteunen. Als documentatie-, onderzoeks- en kenniscentrum op het gebied van de Nederlandse politiek heeft het DNPP zich een naam verworven. Vanwege deze bekendheid heeft het centrum besloten zijn oude benaming en afkorting te behouden.

De wetenschappelijke medewerkers van het DNPP publiceren veelvuldig over de Nederlandse partijen en de Nederlandse politiek – in vak- en wetenschappelijke publicaties en in Nederlandse en internationale tijdschriften. Ook participeren zij in NWO-projecten of voeren zij onderzoek uit in opdracht van derden, zoals het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Zij worden regelmatig benaderd door de media om politieke ontwikkelingen te duiden. Het DNPP beheert daarnaast een aantal collecties, die regelmatig door de eigen en andere onderzoekers worden geraadpleegd. Al geruime tijd digitaliseert het DNPP delen van zijn collecties (zoals de verkiezings- en beginselprogramma's en de tijdschriften van de wetenschappelijke bureaus van de partijen); deze zijn via de website van het centrum toegankelijk (www.dnpp.nl).

¹ Zie www.parlement.com en www.statengeneraal.nl.

Organisatiestructuur

Het DNPP is onderdeel van de Rijksuniversiteit Groningen, en formeel ondergebracht bij de Universiteitsbibliotheek. Waar wenselijk of nodig wordt het Hoofd van het DNPP geadviseerd door een Wetenschappelijk Adviescollege, waarin de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen, de Letterenfaculteit en de Rechtenfaculteit zijn vertegenwoordigd.

Wetenschappelijk Adviescollege

- prof.dr. Frans Zwarts, hoogleraar-bestuurder bij de University Campus Fryslân (UCF) en in de periode 2002-2011 rector magnificus van de RUG (voorzitter), op voordracht van de Bibliotheecaris;
- drs. Eddy de Jonge, algemeen directeur Groninger Archieven, op voordracht van de Bibliotheecaris;
- prof.dr. Frans Stokman, hoogleraar Methoden en Technieken van Sociaal-Wetenschappelijk Onderzoek, op voordracht van de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen (GMW);
- prof.dr. Dirk Jan Wolffram, hoogleraar Geschiedenis van Bestuur en Politiek in de Moderne Tijd, op voordracht van de Faculteit Letteren;
- prof.mr. Douwe Jan Elzinga, hoogleraar Staatsrecht, op voordracht van de Faculteit Rechtsgeleerdheid;
- drs. Marjolein Nieboer, Bibliotheecaris, adviserend lid.

Het Hoofd van het DNPP is tevens hoogleraar met als leeropdracht 'Ontwikkeling en functioneren van het Nederlandse en Europese partijstelsel'. Zijn leerstoel is verbonden aan de vakgroep Staatsrecht/Internationaal Recht en de vakgroep Rechtstheorie/Rechts-sociologie van de Faculteit Rechtsgeleerdheid.

Personeelsformatie

Vaste staf

Drs. Berend de Boer – informatiespecialist (0,6 fte)

Yvonne Bosma – managementassistent en webmaster (1,0 fte)

Dr. Simon Otjes – wetenschappelijk medewerker (0,8 fte), vanaf 1 november

Dorien van Rheenen – informatiespecialist (0,4 fte)

Prof. dr. Gerrit Voerman – directeur (1,0 fte)

Student-assistenten

Jesper Baltes – van 1 juni tot 1 juli (0,2 fte) en van 1 juli tot 1 september (1,0 fte)

Koen Diemel – tot 1 maart (0,4 fte)

Nienke Onnen – vanaf 16 december (0,6 fte)

Wouter Pegtel – tot 1 augustus (0,5 fte)

Vrijwilligers

George Auping – archiefmedewerker (0,4 fte)

Paul Lucardie – onderzoeker, vanaf 1 september (0,2 fte)

Annabelle Schouten – tot 1 februari (0,7 fte; re-integratietraject)

Douwe Wilts – vanaf 1 november (0,2 fte; re-integratietraject)

Collecties

Het DNPP beschikt over een aantal collecties die materiaal bevatten *van en over* de Nederlandse politieke partijen. De laatste categorie bestaat uit overwegend historische en politicologische literatuur (boeken en tijdschriften), alsmede artikelen uit opiniebladen en landelijke kranten als *NRC Handelsblad*, *Trouw*, *de Volkskrant*, *Nederlands Dagblad* en *Reformatorisch Dagblad*. De verzameling krantenknipsels gaat terug tot het begin van de jaren zeventig en is in 2009 afgesloten, toen veel van deze dag- en weekbladen digitaal beschikbaar waren gekomen.

De eerstgenoemde categorie bevat digitaal en gedrukt materiaal van partijen en hun neveninstellingen (hoofdzakelijk wetenschappelijke bureaus, jongeren- en vrouwenorganisaties). Het gaat hier om door deze organisaties uitgegeven boeken, brochures, nota's, rapporten en periodieken (zoals ledenorganen, wetenschappelijke tijdschriften en dergelijke) en hun jaarverslagen, statuten en reglementen, alsmede de verkiezings- en beginselprogramma's van de partijorganisaties. Ook affiches die de partijen hebben gebruikt (met name tijdens de verkiezingscampagnes) maken hiervan deel uit, evenals de gearchiveerde websites en tweets van de politieke partijen, hun nevenorganisaties en hun Kamerleden. Naast dit grotendeels voor de openbaarheid bestemde materiaal omvat deze categorie ook niet-openbaar materiaal, zoals de bij het DNPP gedeponeerde archieven van partijen (onder meer de VVD, D66 en DS'70) en van een aantal politici en partijbestuurders. Het zogeheten 'geluidsarchief' bevat naast interviews met politici (veelal gehouden in het kader van een specifiek onderzoek) integrale geluidsopnames van belangrijk geachte partijbijeenkomsten, zoals congressen en partijraden.

Voor een uitgebreid en geactualiseerd overzicht van het door het centrum beheerde, in een aantal uiteenlopende collecties ondergebrachte materiaal van en over partijen wordt verwezen naar de website van het DNPP (www.dnpp.nl). Daar is ook aangegeven hoe toegang kan worden verkregen tot de bij het DNPP gedeponeerde archieven van partijen en personen, en tot de gearchiveerde websites en tweets.

In september 2010 is een begin gemaakt met de systematische retrospectieve digitalisering van de collecties. Het project 'Political Mashup' gaf hieraan een impuls (zie hierna). In 2012 werden de werkzaamheden in het kader van dit project voortgezet. Het accent lag daarbij op de tijdschriften van de wetenschappelijke bureaus van de partijen. De digitale versies van de tijdschriften worden aangeboden op de nieuwe website van het DNPP en zijn *full text* doorzoekbaar.

In verslagjaar ontving het DNPP wederom enkele schenkingen. Van H. van Spanning kreeg het centrum een aantal nummers uit de reeks *Tijdseinen (Stemmen uit Christelijk-Historische kring)*, uit de periode 1941-1947. H. Koolman schonk een notulenboek van de Boerenpartij uit de periode 1967-1970; J. Backer, secretaris van de Eerste Kamerfractie van D66 en geruime tijd voorzitter van de Permanente programma commissie van deze

partij, deponeerde archiefmateriaal uit de periode 2003-2011 dat betrekking heeft op zijn laatstgenoemde functie. Het landelijke partijbureau van de VVD in Den Haag en de JOVD-afdeling Groningen vulden hun bij het DNPP gedeponeerde archieven aan. In december werden de in het verleden bij het DNPP ondergebrachte archieven van de kamercentrale en afdeling Utrecht, de ondercentralen Eindhoven, de afdeling Mijdrecht en de kamercentrale Zeeland op hun beurt overgebracht naar het partijbureau van de VVD, overeenkomstig de afspraak dat lokale en regionale archieven van deze partij beter konden worden gedeponerd bij de betreffende lokale en regionale archiefinstellingen. Door het VVD-partijbureau zou deze 'overplaatsing' verder worden afgehandeld.

Vanwege de Tweede Kamerverkiezingen konden in het verslagjaar enkele tientallen nieuwe affiches aan de collectie verkiezingsposters van het DNPP worden toegevoegd. Ook werd de collectie paraferalia (de 'toeters en bellen') aangevuld. Aan deze laatste verzameling wijdde *de Volkskrant* in de aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen van 12 september een artikel van twee pagina's, waarin Berend de Boer – informatiespecialist van het DNPP – werd geïnterviewd.

Artikel in de Volkskrant van 12 september 2012, door Olaf Tempelman (foto's: Harry Cock)

Lopende documentatieprojecten

- In november 2009 heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in het kader van de subsidieregeling 'Digitaliseren met beleid' het DNPP een subsidie van ruim 200.000 euro toegekend ten behoeve van de modernisering van de website van het Documentatiecentrum en van aanpassingen van de software voor het archiveren van websites van de Nederlandse politieke partijen. Op 1 april 2010 gingen de werkzaamheden van start; met een half jaar vertraging werd op 1 september 2012 de nieuwe website van het DNPP opgeleverd. In overleg met de Koninklijke Bibliotheek is de software voor de webarchivering enigszins aangepast.
- Project 'Political Mashup', gefinancierd door NWO en geleid door dr. Maarten Marx (Instituut voor Informatica, Universiteit van Amsterdam) (in maart 2010 gestart). Een *mashup* is een webapplicatie die data van verschillende bronnen in een geïntegreerd geheel bundelt. In dit geval gaat het om politieke informatie. Door het DNPP wordt onder meer de collectie gearchiveerde websites ingebracht. Daarnaast zullen partijdocumenten zoals beginsel- en verkiezingsprogramma's worden gescand, voor zover die nog ontbreken in de DNPP-repositories. In 2012 werd besloten ook de artikelen uit de tijdschriften van de wetenschappelijke bureaus van de partijen in het kader van dit project te digitaliseren.

Gerrit Voerman in het tv-programma Buitenhof, uitgezonden op 22 april 2012

Onderzoek

Eind april kwam de monografie *Populisten in de polder* uit, geschreven door Paul Lucardie en Gerrit Voerman. Met een heldere omschrijving van het wat fluïde begrip populisme als uitgangspunt gaan zij in dit boek na wanneer en op welke wijze het populisme in de Nederlandse politiek gestalte heeft gekregen. Hun studie kreeg in de media veel aandacht, mede doordat het vlak na de val van het eerste kabinet-Rutte verscheen. Dit minderheidskabinet van VVD en CDA – dat werd gedoogd door de PVV – viel op 23 april, door toedoen van PVV-leider Geert Wilders. In verschillende landelijke dagbladen kwam het boek uitgebreid aan bod, waarbij vaak de auteurs werden geïnterviewd. Ook op radio en televisie werd er aandacht aan besteed, al voordat het boek was verschenen – mede vanwege een voorpublicatie op de DNPP-site. De dag voordat het kabinet was gevallen, nam Voerman deel aan een discussie in het televisieprogramma *Buitenhof* over de politieke crisis en het functioneren van de PVV. Op 29 april sprak hij in het geschiedenisprogramma OVT over het boek.

In 2012 werd door het DNPP aan verschillende (in uiteenlopende mate extern gefinancierde) onderzoeksprojecten meegewerkt, die deels ook door het centrum zelf waren opgezet.

Lopende onderzoeksprojecten

- Monografie 'Opstelling Nederlandse politieke partijen ten aanzien van de Europese integratie'; uitgevoerd in samenwerking met het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG; Radboud Universiteit Nijmegen) en gefinancierd door het Montesquieu Instituut en het Europafonds van het ministerie van Buitenlandse Zaken (in 2008 gestart). Tot op heden bestaat in Nederland geen uitgebreide studie over de programmatische opvattingen van de politieke partijen, noch van de opstelling van hun vertegenwoordigers in de Tweede Kamer. Deze studie, waarin het gehele naoorlogse Europabeleid van de partijen wordt onderzocht, probeert in deze leemte te voorzien.
- Onderzoek 'Relatie Nederlandse partijen en de Europese partijverbanden', mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (eerste deel begin 2010 afgerond; het tweede deel is op 1 augustus 2010 gestart), uitgevoerd door dr. Edwin van Rooyen. Nadat in de eerste fase is nagegaan hoe de besluitvorming rond de kandidaatstelling en de opstelling van de programma's bij Europese verkiezingen van juni 2009 is verlopen en in welke mate de Europese partijen op deze terreinen invloed hebben uitgeoefend op de nationale partijorganisaties, richt het onderzoek zich in de vervolgstudie op de relaties tussen enerzijds Tweede Kamerleden van een partij en anderzijds de leden van de eurodelegatie (onderdeel van de fractie in het Europees Parlement), dan wel de europartij.

- Project 'The presidents of the European Commission'. Bundel met biografische schetsen van de voorzitters van de Europese Commissie (1958-2012), uitgevoerd in samenwerking met prof.dr. Jan van der Harst (afdeling Internationale Betrekkingen en Internationale Organisaties, RUG) en mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (in 2010 gestart). Dit project beoogt de totstandkoming van een Engelstalige bundel met de biografische schetsen van de elf voorzitters die leiding hebben gegeven aan de Europese Commissie vanaf haar aantreden in 1958. Over deze personen en hun bijdrage aan de Europese integratie is tot op heden geen comparatief overzichtswerk verschenen. De aangezochte auteurs zijn internationaal erkende biografen die eerder al over hun protagonist hebben geschreven, of die specialist zijn op het terrein van de geschiedenis van de Europese integratie in hun land. Op 18 en 19 november werd in Groningen een bijeenkomst georganiseerd met vrijwel alle auteurs, waar de ontwerp-teksten van de verschillende hoofdstukken werd besproken.

Nieuwe onderzoeksprojecten

- Onderzoek 'De rol van wetenschappelijke partij-instituten in de agendavorming van politieke partijen', in samenwerking met prof.dr. Arco Timmermans (afdeling Public Affairs, Universiteit Leiden) en dr. Edwin van Rooyen, en mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (gestart op 1 februari 2012). Wetenschappelijke bureaus van politieke partijen hebben tot taak de visievorming van partijen te ondersteunen. In hoeverre deze instituten erin slagen de politieke agenda van de partijen te beïnvloeden, is onbekend. Dit project beoogt door middel van een voorstudie de eerste empirische onderzoeksgegevens te leveren. De publicaties van de bureaus uit de periode 2000-2010 worden geïnventariseerd, gedigitaliseerd en systematisch geanalyseerd. Daarnaast zijn interviews gehouden met de directeuren van de wetenschappelijke bureaus, met als doel het functioneren van deze instituten in kaart te brengen.
- Bundel 'De Nederlandse opstelling in Europa', uitgevoerd in samenwerking met prof.dr. Jan van der Harst (afdeling Internationale Betrekkingen en Internationale Organisaties, RUG), en dr. Hans Vollaard (universitair docent Nederlandse en Europese politiek, Instituut Politieke Wetenschap, Universiteit Leiden) en mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (gestart op 1 april 2012). Deze studie beoogt een historisch overzicht te geven van de standpunten die de diverse politieke en maatschappelijke spelers in Nederland hebben ingenomen ten aanzien van de Europese integratie en de Europese Unie. Daarmee vult zij een leemte in de historiografie. De focus van de bundel ligt vooral op de periode 1970-2010, omdat juist over deze jaren nog betrekkelijk weinig is gepubliceerd. In elk hoofdstuk komt een politieke actor aan bod: kabinetten, politieke partijen, het parlement, rechters, ambtenaren, belangengroepen, burgers en de media.

- Onderzoek 'De relatie tussen de europartijen en de Nederlandse partijen, 1974-2014', volledig door het DNPP uitgevoerd en mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut (gestart op 1 november 2012). Europartijen worden geacht een representatieve rol te spelen in het democratische proces op Europees niveau. Aan deze organisaties wordt in de Europese wet- en regelgeving dan ook grote waarde gehecht, maar hun positie in de politieke praktijk laat te wensen over. Niettemin kunnen de europartijen volgens politicologen uitgroeien tot dominante politieke actoren op Europees niveau. Ondanks hun formele status en hun potentieel belangwekkende positie bestaat er in Nederland geen studie die de relatie tussen de europartijen en de Nederlandse lidpartijen in kaart brengt. Dit project wil in deze historiografische leemte voorzien met een Engelstalige monografie die de periode beschrijft vanaf het ontstaan van de europartijen (als federaties) in het midden van de jaren zeventig tot aan de Europese verkiezingen van 2014. Daarbij zal ook worden ingegaan op de vraag wat de bijdrage is geweest van de Nederlandse lidpartijen aan deze evolutie van de europartijen in de richting van meer betekenisvolle verbanden, en in welke mate zij dit proces hebben gestimuleerd of juist afgeremd.
- Project 'Rural protest groups and populist political parties', uitgevoerd in samenwerking met prof.dr. Dirk Strijker (Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen, RUG), en Ida Terluin (Landbouw Economisch Instituut, Wageningen University en Researchcentrum), en mede gefinancierd door het Montesquieu Instituut. Centraal in dit project staat de vraag waarom sommige rurale protestgroeperingen zich ontwikkelen tot populistische partijen en andere niet. Nagegaan wordt in welke mate onder meer de aard van het protest, de positie van de gevestigde partijen en de actoren binnen de protestgroepen hierbij een rol spelen. Op 24 en 25 mei vond in Groningen de workshop 'Rural Populism' plaats. De papers van de deelnemers zullen worden gebundeld in een boek.

In het kader van sommige van deze projecten, maar ook los daarvan, publiceerden de wetenschappelijke medewerkers in 2012 in Nederlandse en internationale tijdschriften en bundels. Voor een overzicht van deze publicaties wordt hier verwezen naar bijlage 1. Het onderzoek van het DNPP maakt deel uit van het interdisciplinaire onderzoeksprogramma Public Trust and Public Law van de Rechtenfaculteit.

Oratie

Op 18 september hield Voerman zijn inaugurele rede in verband met de aanvaarding van de leerstoel 'Ontwikkeling en functioneren van het Nederlandse en Europese partijstelsel'. Onderwerp van de oratie, die een kleine week na de Tweede Kamerverkiezingen werd uitgesproken, was de toekomst van de politieke partij. De uitgewerkte tekst werd gepubliceerd onder de titel 'Over het voortbestaan van de politieke partij', in: *Socialisme en democratie* 69, 11/12 (2012) 53-59.

Promotie

Voerman was lid van de manuscriptcommissie betreffende het proefschrift van Wilfred Scholten met als titel *Mooie Barend. Biografie van B.W. Biesheuvel 1920-2001*. De promotie vond op 30 mei plaats aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.

Valorisatie

Valorisatie, het delen van kennis met een breed publiek, is naast de collectievorming en het onderzoek de derde taak van het DNPP. Naast het publiceren in wetenschappelijke tijdschriften en bundels presenteerden de medewerkers de uitkomsten van hun onderzoek ook in vakpublicaties, werkten zij mee aan *De Hofvijver*, de elektronische nieuwsbrief van het Montesquieu Instituut (zie bijlage 1), en beantwoordden zij vragen van de media. Met dit alles leverden zij een bijdrage aan het maatschappelijke en politieke debat.

Populisten in de polder

Zoals hierboven al werd vermeld, verscheen eind april de monografie *Populisten in de polder*, geschreven door Lucardie en Voerman en uitgegeven door Uitgeverij Boom. Op toegankelijke wijze wordt hierin de opkomst en ontwikkeling van het populisme in de Nederlandse politiek beschreven.

Media

De wetenschappelijke medewerkers van het DNPP worden regelmatig benaderd door de media met het verzoek om commentaar te geven op actuele ontwikkelingen in de Nederlandse partijen of meer algemeen in de Nederlandse politiek. In 2012 waren het vooral – maar niet uitsluitend – de kabinetscrisis in april, de vervroegde Tweede Kamerverkiezingen in september, en de erop volgende formatie die culmineerde in het tweede kabinet-Rutte, waarover redacteurs van dag- en weekbladen contact zochten. Het betrof hier onder meer *Elsevier*, *Het Financieele Dagblad*, *HP/de Tijd*, *Nederlands Dagblad*, *NRC Handelsblad*, *NRC.Next*, *Reformatorisch Dagblad*, *Spits*, *Trouw*, *de Volkskrant*, *Vrij Nederland*, *Algemeen Dagblad*, een aantal regionale kranten en het ANP. Daarnaast werden de medewerkers geïnterviewd in programma's op de radio (met name in het NOS Radio 1 Journaal) en op televisie (in het programma Buitenhof).

Dienstverlening

De daling van het aantal bezoekers van de studiezaal van het DNPP hield ook in 2012 aan. In het verslagjaar waren het er zo'n 750. Het aantal verzoeken per telefoon of email bleef met zo'n 900 min of meer stabiel. Vooral masterstudenten van verschillende disciplines (geschiedenis, journalistiek, politicologie, sociologie) deden een beroep op het DNPP. Daarnaast meldden zich aio's en andere (soms uit het buitenland afkomstige) wetenschappers, journalisten, HBO-studenten, leerlingen van middelbare scholen en soms ook belangstellende burgers.

Website

De website van het DNPP is een belangrijk medium ten behoeve van de valorisatie. Alle in de Tweede Kamer vertegenwoordigde partijen hebben een eigen overzichtspagina, waarop gelinkt wordt naar bijvoorbeeld een historisch overzicht van deze partij en haar ledentallen, verkiezings- en beginselprogramma's, statuten, reglementen, jaarverslagen en dergelijke. De website biedt ook toegang tot de repositories van het DNPP, met daarin

niet alleen gedigitaliseerde partijdocumenten, affiches en artikelen uit de tijdschriften van de wetenschappelijke bureaus van de partijen, maar ook vele artikelen en een aantal boeken die zijn geschreven door de wetenschappelijk medewerkers.

Het aantal bezoeken ('sessies') van de website van het DNPP bleef min of meer stabiel. In 2012 waren het er ruim 29.000; een jaar eerder bijna 31.000. Het aantal individuele gebruikers steeg daarentegen, van zo'n 18.500 naar meer dan 20.000. In september ging de nieuwe website van het DNPP in de lucht.²

Nieuwe website van het DNPP, gelanceerd in september 2012

² Tot 7 november zijn de bezoeken van de site www.rug.nl/dnpp geregistreerd, en daarna van de site www.dnpp.nl.

Nationale en internationale wetenschappelijke bijeenkomsten

In het verslagjaar hebben individuele medewerkers van het DNPP deelgenomen aan wetenschappelijke bijeenkomsten (zie voor een volledig overzicht van alle paperpresentaties, lezingen en debatbijdragen bijlage 2).

- Paul Lucardie presenteerde in de workshop 'Political Animals and Animal Politics' tijdens de Joint Sessions van het European Consortium for Political Research (ECPR) die op 10-15 april in Antwerpen werden gehouden, het paper 'Animalism: a nascent ideology? Exploring the ideas of animal rights parties in Europe'.
- Het DNPP organiseerde op 24-25 mei in Groningen de workshop 'Rural Populism', in het kader van het project 'Rural protest groups and populist political parties' (zie hierboven). Lucardie en Voerman presenteerden een paper getiteld 'Rootless Populists? The Dutch List Pim Fortuyn, the Freedom Party and others'.
- In het kader van het project 'The presidents of the European Commission' organiseerden Van der Harst en Voerman op 18-19 november in Groningen een bijeenkomst waarbij vrijwel alle auteurs de ontwerp teksten van hun hoofdstukken presenteerden.
- Gerrit Voerman presenteerde het samen met Simon Otjes en Paul Lucardie geschreven paper 'Continuity and change in the social-economic agenda of the PVV' tijdens de 2012 Conference ESA Political Sociology Research Network van de European Sociological Association, dat op 30 november en 1 december in Milaan werd gehouden.

Samenwerking

De politieke partijen zijn vanzelfsprekend de belangrijkste organisaties waarmee het DNPP contacten onderhoudt. Zoals gebruikelijk ontving het Documentatiecentrum van alle partijen periodieken, brochures, rapporten, programma's en dergelijke. Op hun beurt doen de politieke partijen ook regelmatig een beroep op de collecties van het Documentatiecentrum. In het verslagjaar sprak Voerman met de meeste directeuren van de partijbureaus en de wetenschappelijke instellingen van de in de Tweede Kamer vertegenwoordigde partijen.

Voerman onderhield verder voor het DNPP contact met onder andere het Centrum voor Parlementaire Geschiedenis (CPG), het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme (HDC), het Parlementair Documentatiecentrum (PDC), het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG), het Katholiek Documentatiecentrum (KDC), ProDemos. Huis voor democratie en rechtsstaat, het Biografie Instituut van de RUG, de Kiesraad, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) en het Zentrum für Niederlande-Studien van de Westfälische Wilhelms-Universität in Münster. In het verslagjaar maakte hij deel uit van de Wetenschappelijke Raad van het CPG.

Het DNPP maakt deel uit van het in 2007 opgerichte en in Den Haag gevestigde 'Montesquieu Instituut. Centrum voor Europese parlementaire geschiedenis en constitutionele ontwikkeling'. Het Instituut verricht (vergelijkend) onderzoek naar onder meer parlementen en politieke partijen binnen Europa, de relaties tussen nationale parlementen en het Europees Parlement, de organen van de Europese Unie en de Europese partijorganisaties. Namens het DNPP heeft Voerman zitting in het bestuur.

Onderwijs

In de maanden februari en maart verzorgde Lucardie aan de Universiteit Leiden een 'MA Dutch Politics seminar' over nieuwe politieke partijen in Nederland. Op 4 december gaf Otjes een gastcollege over nieuwe partijen aan de afdeling Politicologie van de Radboud Universiteit in Nijmegen. In de maanden september – december verzorgde Voerman het college Parlementaire Geschiedenis en Politiek Staatsrecht aan de RUG. Op 21 november gaf hij in Münster een gastcollege in het Zentrum für Niederlande-Studien van de Westfälische Wilhelms-Universität, met als titel 'Populismus als Herausforderung für die parlamentarische Demokratie. Die aktuelle Lage in den Niederlanden nach den Wahlen vom 12. September 2012'. Op 10 december verzorgde hij een college 'Bronnen en Methoden' voor de Faculteit Letteren (afdeling Geschiedenis) van de RUG op 16 december.

Bijlage 1. Publicaties

wetenschappelijke publicaties

- Paul Lucardie, 'From Crisis to Democracy? An Exercise in Political Imagination', in: Joris Gijsenbergh, Saskia Hollander, Tim Houwen en Wim de Jong (red.), *Creative Crises of Democracy* (Brussel etc.: Peter Lang, 2012), 47-59.
- Paul Lucardie, 'Der CDA in den Niederlanden', in: Karsten Grabow (red.), *Christlich-demokratische Parteien in Westeuropa. Stand und Perspektiven* (Sankt-Augustin/Berlin: Konrad Adenauer Stiftung, 2012) 77-87; ook gepubliceerd als 'The CDA in the Netherlands', in: Karsten Grabow (red.), *Christian Democratic Parties in Western Europe. Status and prospects* (Sankt-Augustin/Berlin: Konrad Adenauer Stiftung, 2012), 77-87.
- Paul Lucardie en Gerrit Voerman (red.), *Populisten in de polder* (Amsterdam: Uitgeverij Boom, 2012).
- Paul Lucardie en Gerrit Voerman, 'The Netherlands', in: *European Journal of Political Research. Political Data Yearbook 2011*, 51 (2012), nr. 1, 215-220.
- Gerrit Voerman en Paul Lucardie, 'Der Lange Weg zu GroenLinks. Vier kleine linke Parteien und die Entstehung der niederländischen Grünen 1989/90', in: Duco Hellema, Friso Wielenga en Markus Wilp (red.), *Radikalismus und politische Reformen. Beiträge zur deutschen und niederländischen Geschichte in den 1970er Jahren*. Band 53 (Münster: Waxmann Verlag, 2012), 81-106.
- Gerrit Voerman en Wijbrandt van Schuur, 'Dutch political parties and their members', in: Emilie van Haute (red.), *Party Membership in Europe. Exploration into the anthills of party politics* (Brussel: Editions de l'Université de Bruxelles), 2011, 77-94.
- Gerrit Voerman, 'Du maoïsme à la social-démocratie', in: Jean-Michel de Waele en Daniel-Louis Seiler (red.), *Les partis de la gauche anticapitaliste en Europe* (Parijs: Éd. Economica, 2012), 108-124.
- Gerrit Voerman, 'Toekomst van politieke partijen'. Oratie, uitgesproken aan de Rijksuniversiteit Groningen, 18 september 2012.
- Gerrit Voerman, 'Over het voortbestaan van de politieke partij. Vragen aan de commissie-Noten', in: *Socialisme en democratie* 69, 11/12 (2012) 53-59.

vakpublicaties

- Paul Lucardie, 'De erfenis van Fortuyn', in: *De Hofvijver*, nr. 14, 23 april 2012.
- Paul Lucardie, 'Lijsttrekkersverkiezingen', in: *De Hofvijver*, nr. 17, 25 juni 2012.
- Paul Lucardie, 'Democratie via loting', in: *De Hofvijver*, nr. 23, 17 december 2012.
- Simon Otjes, 'Ik word de nieuwe minister-president...', in: *De Hofvijver*, nr. 23, 17 december 2012.
- Huib Pellikaan, Joop van Holsteyn, Rozemarijn Lubbe en Gerrit Voerman, *Verkiezing van de Tweede Kamer 12 september 2012: verkiezingsprogramma's met CD-ROM* (Amsterdam: Rozenberg Publishers).
- Gerrit Voerman, 'Deelname aan de regering zal voor SP niet eenvoudig zijn', in: *Trouw*, 4 februari 2012.

- Gerrit Voerman, 'Zonder partij? De invloed van Pim Fortuyn op het Nederlandse partijwezen', in: Jan Schinkelshoek en Careljan Rotteveel Mansveld (red.), *De erfenis van Fortuyn. De parlementaire en politieke nalatenschap van Pim Fortuyn*. Montesquieu Reeks nr. 1 (Den Haag: Montesquieu Instituut, 2012), 13-15.
- Gerrit Voerman, 'Einde van de zegetocht van de PVV in zicht?', in: *De Hofvijver*, nr. 11, 30 januari 2012.
- Gerrit Voerman, 'Zonder partij? Invloed van Pim Fortuyn op het Nederlandse partijwezen', in: *De Hofvijver*, nr. 14, 23 april 2012.
- Gerrit Voerman, 'Plakken! Posters: van partij en program naar persoon', in: *De Republiek*, 8 (2012), 4 (dec.), 26-36.
- Gerrit Voerman en Marleen Pijpelink, 'Spin in het politieke web. DNPP moderniseert website', in: *Informatie Professional*, 16 (2012), nr. 9, 18-21.
- Gerrit Voerman, René Voorburg en Hugo Huurdeman, 'Webarchivering: een pleidooi voor een archiverend netwerk van organisaties', in: *Archievenblad*, 116 (2012), nr. 7. 30-33.

Bijlage 2. Paperpresentaties, lezingen en debatbijdragen

- Paul Lucardie, 'Animalism: a nascent ideology? Exploring the ideas of animal rights parties in Europe'. Paper gepresenteerd in de workshop 'Political Animals and Animal Politics' tijdens de Joint Sessions van het European Consortium for Political Research (ECPR), Antwerpen, 10-15 april 2012.
- Paul Lucardie en Gerrit Voerman, 'Rootless Populists? The Dutch List Pim Fortuyn, the Freedom Party and others'. Paper gepresenteerd op het door het DNPP georganiseerde symposium 'Rural Protest and Populist Political Parties', Groningen, 24-25 mei 2012.
Simon Otjes, Paul Lucardie en Gerrit Voerman, 'Continuity and change in the social-economic agenda of the PVV'. Paper gepresenteerd in de workshop 'The Populist Radical Right in the Context of the Economic and Socio-Political Crisis: Comparative Perspectives and Country Studies' tijdens de European Sociological Association's Research Network on Political Sociology conference in Milaan, 30 november-1 december 2012.
- Gerrit Voerman, 'Een schets van het politieke landschap in Nederland'. Bijdrage aan het 'Rondetafelgesprek over de crisis der partijen in Vlaanderen en Nederland', georganiseerd door de Bart Tromp Stichting en de Stichting Gerrit Kreveld, Academie voor Wetgeving, Den Haag, 2 januari 2012.
- Gerrit Voerman, bijdrage aan het debat '10 jaar na Fortuyn', georganiseerd door het Montesquieu Instituut en het perscentrum Nieuwspoort, Den Haag, 4 april 2012.
- Gerrit Voerman, 'Webarchiveren'. Toespraak voor het plenaire openingsforum 'de digitale collectie – bewaar voor het te laat is!' van het *Keying into the Brain media-festival*, Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid, Hilversum, 22 mei 2012.
- Gerrit Voerman, 'De beweeglijkheid van de volksvertegenwoordiging voor en na de dualisering'. Inleiding, gehouden op het Jaarcongres Vereniging van Griffiers, Assen, 28 september 2012.